

Universal Declaration of Human Rights - Wayuu

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AKÜJIA SÜKUA'IPA SÜCHIKI SÜJUTU WAYUU SAU MMAKAT

So'u ka'i po'loo, kashi tisienpre, juyaa pol'lootua po'loo shikii mekietsattua po'loo shikii sünaïnümüïn pienchi shikii mekiisalümüïn (1948), sü'tpüna tüü Kottirawaa sa'inraka tüü Naciones Uniiras münaaka, saapain süma shi'iraajirüïn akua'ipa tüü a'inrushika süpüla sujutu wayuu sa'u mmakat. Tüü pütchi sülu'uwataka anain ashajuneer shi'ipa'aya karalo'utalu'u. Süchikije asawatünüïn kasa makat anülia achuntunüsü namüïn naa sülaulayuukana mma, "nerajirüïn tüü pütchi alu'uwataanaka sülu'u karalo'utakat tüü, süpüla süshajünüïnjatüïn, saashajenüïnjatüïn, kachikiïnjatüïn shia sülu'upüna tüü e'ikuleepüleekat ekat e'in, nnojolüïnjatü ko'utküïn sülu'uwataya sa'u tüü mmakat.

PÜTCHI SÜPULAPÜNA

JÜLÜJÜINJATÜ AIN taashi, kasalajana, kamaneejirawaa, sa'u tüü mmakat kayuupalasü sünaïnje kajütüïn atuma tüü akua'ipa wanawakat napüla napüshua naa wayuukanairua.

JÜLÜJÜINJATÜ AIN aka meraajüïn süma mojutüïn atuma tüü pütchi aapüshika süpüla süjutu wayuu, watta saali tüü kasa mojusü a'innaka sa'upüna na'in wayuu; aka shia'in e'itaanüïn ma'aka tüü kasa müliakana ma'i e'iree naa wayuukana, süpüla nasawatüïn wanee mma eere akatatnüïn no'ulia tüü momoluu jeema mülia, eere taashi nakua'ipa süpüla yootoo jee müsüya süpüla anouja sünaïn kasa nano'ujekat anain;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN a'inmajünüïnjatü ma'i palaajana süchikua sujutu wayuu, sülu'u wane sükua'ipa eere neimalünüïnjatüïn na'in sülia ashüküjawaa sünaïn pasawaa sa'u nakua'ipa;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN pa'inwaajiraa'injanain süchiirua aleewaa napüshua naa sülaülayuukana alu'uwatawa sa'u tüü mmakat;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN naa kottiraakana sünaïn tüü Naciones Uniiras münaaka no'unirüïn na'in süchirua tüü achiki süpüla jatka sujutu wayuu sülu'u wanawain nakua'ipa jieyuu nama tooloyuu; suma nayataajirain shiire anaata sümüliala wayuu sülu'u tüü anakat akua'ipa sünaïn taashi;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN naa sülaulayuukana mma sunainkana tüüaapüshi nanüiki süpüla ayaataajirawa nama naa sülu'ukana tüü Orkaniiasion te las Naciones Uniiras münaaka, süpüla kajütüïnjatüïn atüma, tüü akua'ipa acheejanaka napuleerua naa wayuukanairua;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN aapanünüïnjatü akua'ipa wanawa nekiiru'ümüïn napüshua pütchika tüü süpüla anainjatüïn saañajia napüla wayuu, süpüshua tüü pütchi alu'uwataanaka anain;

KOTTIRAWAA MÜLO'USÜKA

SÜKÜJAIN

TÜÜWAALAI SÜCHIKIMAAJATÜKA SÜJUTU WAYUU SAU TÜÜ MMAKAT, isakat anain wa'in acheküsü kapüla'in na'in naa sülaulayuuka mma otta müsüya natuma naa wayuukana jee tüü laulapiakat süpüla na'inrüïn waneepia shia süma nashatünüïnjatüïn sukua'ipa sünaïn e'ikaa süchirua kajütüïnjatüïn atuma süpüshua sülu'uwataka achiirua pütchikat tüü.

SHTIPAJANA WANE (1)

Naa wayuukana jemeishi süpüla taashi süma wanawa sülu'u nakua'ipa, aka müin yaa epijainjana süinain anajiranawaa a'in nama napüshi.

SHTPAJANA PIAMA (2)

Tüü alu'uwatanaka sülu'u pütchikat tüü napülajatü naa wayuukana napüshua nnojotüsü süpüla ko'utküinjanain sa'uje natapa'a, nanuiki nanoujain no'ummain jee müsüya sa'uje kasa ekat e'in wanawa'injatü napüla wanepia.

Otta müsüya naa wayuukanairua nojolinjana join apülaa sa'uje sükua'ipa no'ummain.

SHTPAJANA APÜNÜIN (3)

Naa wayuukana eeshi süpüla kajutüinjatüin atuma napülerua tüü kataakat o'u, tüü taashi jee müsüya a'inmajuna akua'ipa süulia kasachiki.

SHTPAJANA PIENCHI (4)

Nojolüinjachi aapünüin wane wayuu süpüla achepchia,apülajünüitpa kasa müsüaka tüya sülu'u sükua'ipa süpüshuaya.

SHTPAJANA JARAI (5)

Nnojotüsü süpüla mulia'in a'in naa wayuukana atuma, nnojotüsü süpüla amojojunüin nakua'ipa.

SHTPAJANA AIPIRUA (6)

Kajutüinjatü nakua'ipa naa wayuukana eepunaale naya.

SHTPAJANA AKARATCHI (7)

Wanawashi napüshua naa wayuukana so'upala tüü sülaulaka a'inmajia, anaaka naya joolu'u a'inmajünüin wanawa. Nojolüinjana letüin süulia tüü akua'ipa sülu'uwataka tüü pütchi karalo'utalüka.

SHTPAJANA MEKHSAT (8)

Naa wayuukana eeshi süpüla asakajaa süchirua nakua'ipa laulapialu'upüna maaka shiinnule amüin tüü akua'ipa aapüshika namüin sülu'u tüü Konstitutionka.

SHTPAJANA MEKIETSAT (9)

Nojolüinjachi ata'unüin wane wayuu masalajanoule.

SHTPAJANA PO'LOO (10)

Naa wayuukana eeshisüpüla wanawain nakua'ipa süinain aapajuna anuiki, o'upala sütuma tüü e'itarka süsalajana kasa süpüla shiitaanüinjatüin süsalajana nañajala sülu'u anakat akua'ipa.

SHTPAJANA PO'LOO WANEMÜIN (11)

1. Wayuu ekai aküjünüin achiki süinain kaañajala nnojolüinjachi süsalajanain ma'aka matujajule a'u; wane'ereja shiraajünapa sükua'ipa, shiitanetka süsalajana ma'aka sülu'uwatain laulayuu süpu'uya tüü.

2. Nnojolüinjana süsalajana'in wane kasa ekai masalajana'in wane suma saañajunüin aka sülu'uwatain sükua'ipa laulapia nnojolüinjatü joolu'u mülo'ulein süsalajana atuma ayatüinjatü saalii ma'aka so'ukai sañajünaka a'u.

SHI'PAJANA PO'LOO PIAMAMÜIN (12)

Nnojolüinjana eke'ejünüin a'in naa wayuukana sa'uje nakua'ipa nepialu'u, süma napüshi jee müsüya sa'uje tüü karalo'uta antakaa namüin a'inmajününjatü tüü nakua'ipa süulia jamajün naya atuma.

SHI'PAJANA PO'LOO APÜNÜINMÜIN (13)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla waraitüin eepünaweele, eeshi süpüla kapüyain sülu'u tüü mma nachekakalü na'in.
2. Jee müsüya naa wayuukana eeshi süpüla antaa süma o'una sülu'uje no'ummain otta müsüya sülu'uje wane mma naatajatü.

SHI'PAJANA PO'LOO PIENCHIMÜIN (14)

1. Ma'aka nüchejanüle achiki wane wayuu sülu'u no'ummain, eeshi süpüla nüchüntüin akalijuna sülu'u wane mma eere anain nümüin.
2. Akua'ipakat tüü kajutüinjatü atuma süuleerua wane añajala ekai naatüin süulia sükua'ipa tüü Naciones Unidas münaka.

SHI'PAJANA PO'LOO JARAIMÜIN (15)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla sünüliamüin naya wane mma.
2. Nnojotüsü süpüla saakatnüin no'ulia sünülia no'ummainnnojotüsü achechetnüinjatüin shia nanain ma'aka nawanajaweere süulia.

SHI'PAJANA PO'LOO AIPIRUAMÜIN (16)

1. Nnojotsü pülajününjatüin namüin naa wayuukana kawayuuse, jieyuu nama tooloyuunnojotsü erajanünjatüin palajaana jalejeewolin, kasain nano'ujain anain kasatalüin nata, süpüla kapüshinjanain wanawainjana sülu'u anakat akua'ipa.
2. Akasalajünüshi naa wayuukana ma'aka nacheekule na'in.
3. Tüü wapüshika shia akümajaka wapüleerua tüü akua'ipakat, aka müin yaa wa'inmajünjatü jee müsüya a'inmajününjatü natuma naa sülaulayuukana mma.

SHI'PAJANA PO'LOO AKARATCHIMÜIN (17)

1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla kakoroloin naya, otta müsüya kakorolójirain nama waima wayuu.
2. Nnojotsü süpüla süsütünüin mojitoule nukorolo wane wayuu.

SHI'PAJANA PO'LOO MEKHSALÜMÜIN (18)

Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüleerua ano'uja, otta müsüya e'itana na'in sünain kasa anakat napüleerua.

SHI'PAJANA PO'LOO MEKIETSALÜMÜIN (19)

Naa wayuukanairua eeshi süpüla taashi akua'ipa sünain yootoo süchiki tüü kasa nekiiru'ukana nnojolüinjana süsalajanain aashajawaa süma aapajana wane kasa achiki süpüla nülu'uwata'in shia süpüla saapajünüin epünaweere shia nülu'uwata'in achiki.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII (20)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla taashi akua'ipa sūpūla a'inraa wane jutkataa jee müsüya kottirawa sūlu'u mausii.
2. Nnojotsū sūpūla achechetnūin a'in wane wayuu sūnain sūpushi wane jutkataa.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII WANEMÜIN (21)

1. Napūshua naa wayuukana eeshi sūpūla nalu'uwataajirain nama naa sūlaūlayuukana alu'uwatawaa;ottamüsüya eeshi sūpūla neitain wane nache'epu'ujana ekai nachekuin na'in.
2. Naa wayuukana eeshi sūpūla erajaa wanawaa sukua'ipa tüü alu'uwatawaa sa'u no'ummain.
3. Jutchüin na'in naa wayuukana shia suyuupalaka sukua'ipa tüü alu'uwatawaa aka müin yaa jayasü sukua'ipa suka tüü woto mūnaka, sūpūla aliikira naa shikiipu'unūinjanaka alu'uwatawaa su'lu'u anakat akua'ipa.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII PIAMAMÜIN (22)

Napushua naa wayuukana eeshi sūpūla na'inmajünūin akua'ipa, otta müsüya eeshi sūpūla neraajūin sūpūshua jamūin sukua'ipa shiitajia suwashirūin, suma sutnetshe tüü mmakalūirua sūpūla anainjatūin na'in sūnainje tüü kasa natujaakat a'u.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII APÜNÜINMÜIN (23)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla nayatain sūnain kasa nayataweekat anain, suma sa'inmajünūinjatūira sukua'ipa nayatain suulia amūloului.
2. Naa wayuukana nnojülūinjana ko'utküin wanawainjatü nakanajūin, wanawale nayatain.
3. Nayataale naa wayuukana akanajūinjana sūnainje nayatain, süma wanawa'injatūin tüü nakanajaka suma nayatain,sūpūla anainjatūin na'in sūnain epijaa nuchounni.
4. Naa wayuunakana eeshi sūpūla achejawaa sukua'ipa wane kottaa sūpūla kajütūin atuma tüü keireekat na'insunain anatiiraa nakua'ipa.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII PIENCHIMÜIN (24)

Nayataale naa wayuukana eeshi sūpūla neemerain so'u wane ka'i, otta müsüya ayawatünūinjatü sukalia nayatain sapūnapa namūin tüü eemerawaaka wala'injana suma'iru.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII JARAIMÜIN (25)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla epijawaa sulu'u anakat akua'ipa süma napūshi ma'aka sa'in kapuyaa, kashe'in, erajana ayuipa, anaa sūlu'u sūkua'ipakat sūpushua.
2. Naa jemeyuunnukana otta müsüya naa jo'uyuukana a'inmajünūinjana sūpūleerua kasa sūpushua naa jo'uyuukana a'inmajünūinjana sūlu'u sūkua'ipa sūpushua a'itaina jemein süma wanejetūin napūshi.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII AIPIRÜAMÜIN (26)

1. Naa wayuukana napushua eeshi sūpūla ekirajuna mojutūinjatü shia napuleerua suttiana'in ekirajawaa nalatirapatüü, sūpūla ko'omünūin natūjain wanawainjatü nakua'ipa sūnain antaa sūlu'umūin tüü ekirajaapulee mulo'usūka unipersitaa munaka aka sūkua'ipa atuma.
2. Naa wayuukana ekirajūnuinjana sūpūleerua anataa nakua'ipa suma atujaa kajutaa atūma tüü suchikika sujutu wayuu sūpūla anainjatūin susanalia tüü mmakat süchirua asauta tüü anamia suchekaka achiki tüü Naciones Uniiras munaka.
3. Napūla naa wayuukana eeshi sūpūla aneekajaa tüü ekirajawaa aapuneeka namūin nachounni.

SHI'PAJANAPIAMASHIKIIAKARATCHIMÜIN (27)

1. Napushua naa wayuukana eeshi süpüla erajirain wanaa nama naa waneirua süna'in antiraa süchiki kasa anasü napüla napushua.
2. Naa wayuukana eeshi süpüla sa'inmajünüin tüü kasa namüinka,otta müsüya tüü kasa nayuralaka nekiiru'uje suka na'in namuiwa'a.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII MEKIISALÜMÜIN (28)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla shiitaanüinjatüin napüleerua wane sükua'ipa sa'u tüü mmakat süpüla pansainjatüin sañajia tüü sülu'uwatakat anain tüü pütchika.

SHI'PAJANA PIAMA SHIKII MEKIETSALÜMÜIN (29)

1. Naa wayuukanairua jülüinjatüna'in nakua'ipa naa wayuu kapuyakiraaka nama aka anain naya süna'in epijawa anajiralee nakua'ipa napushua.
2. Shia'ala nnojotka anain süpüla na'inraa tüü apülajunaka napüleerua laülapialu'ujesüpüla anainjatüin sukua'ipa süpushua tüü kasakat.
3. Akua'ipakat tüü nnojotsü peipoloinjatüin suma tüü akua'ipa sülu'uwatakat anain tüü Naciones Unieras münaka.

SHI'PAJANA APÜNÜIN SHIKII (30)

Sülu'ukot karalo'utakat tüü nnojotsü aapanüinjatüin süpulainmüin tüü sülaülakot mma nnojotsü aapanüinjatüin napülainmüin no'utku wayuu, nnojotsü aapanuinjatüin süpüla nüpülain wane wayuu. Äiruushi süpüla nnojölünjatüin alatünüin a'upuna tüü pütchi süpülajatka süjutu wayuu sa'u tüü mmakat.
